

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA A

VZOROVÝ TEST 2021

Jméno a příjmení

Počet úloh: 25**Maximální bodové hodnocení: 50 bodů****Povolené pomůcky: psací potřeby****Základní informace k zadání zkoušky**

- **Časový limit** pro řešení testu je **60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů, který je možné získat.
- Za špatnou nebo žádnou odpověď se **body neodečítají**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu**. Poznámky si můžete dělat do zadání, nebudou však hodnoceny.
- Test obsahuje otevřené a uzavřené úlohy. U **otevřených** úloh odpovídejte stručně na zadanou otázku. U **uzavřených** úloh vybírejte z možností. Vždy je **správnou právě jedna** odpověď.

Správný zápis výsledků

- Odpovědi píšete **modrou**, případně **černou** propisovací tužkou.
- **Nečitelné** nebo **nejednoznačné odpovědi** budou hodnoceny jako **chybné**.

Zápis otevřených úloh

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených polí v záznamovém archu.

- Pokud odpověď, kterou zapíšete, není správná, škrtněte ji a zapíšete jinou odpověď do stejného pole.
- V záznamovém archu nepíšete mimo vyznačená pole. Zápisy (mimo tato pole) nebudou hodnoceny.
- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí zřetelně rozlišujte **velká a malá písmena**.

Zápis uzavřených úloh

- Správnou odpověď zakřížkujte v záznamovém archu tak, jak vidíte na obrázku.

A	B	C	D	E
☐	☒	☐	☐	☐

- Pokud výsledek, který zakřížkujete, není správný, začerněte políčko a zaškrtněte správné. Dva křížky u jedné otázky jsou hodnoceny jako chybná odpověď. Pokud jednou políčko začerníte, nemůžete již tuto možnost použít.

A	B	C	D	E
☐	☒	☐	☐	☒

NEOTVÍREJTE! POČKEJTE, AŽ BUDETE VYZVÁNI!

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Každý rok vyrábíme ve školní družině slaměnné figurky.
- B) Při hodinách chemie musíme používat ochranné pomůcky.
- C) Kamené hradby starého hradu se pomalu rozpadají.
- D) Na farmářském trhu bylo možné zakoupit ranné brambory.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

Byltě jednou jeden
starý dobrý král,
ale je to dávno,
taky od Čech dál,
troje moře, devatery hory
dělí ten kraj od české komory,
kde on panoval.

Posud krále Lávrů
chválí irský lid,
nebyl ani tyran,
nebyl taky žid,
nenabíjel cizím svoji kasu,
rekrutýrkou nesužoval chasu,
nedal chudé dřít.

Bylt' král irský Lávrů,
povím zkrátka vám,
a já o tom králi
pěknou píseň znám.
Nalej, stará! čerstvého do číše,
a vy, kluci, poslouvejte tiše,
já ji zazpívám.

Jenom jednu slabost
ten král dobrý měl,
že jest na holiče
tuze zanevřel:
dal se holit jenom jednou v roce,
dlouhé vlasy po krku široce
nosil jak roj včel.

(K. H. Borovský – Král Lávrů)

TEXT 2

Anafora – opakování jednoho nebo několika slov na začátku veršů jdoucích bezprostředně za sebou

max. 2 body

2 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
2.1 Jde o lyrický text psaný poezií.	☐	☐
2.2 Pouze jedna sloka má jiný počet veršů než ostatní.	☐	☐
2.3 Alespoň v jedné sloce se vyskytuje přirovnání.	☐	☐
2.4 V první sloce má první a třetí verš stejný počet slabik.	☐	☐

max. 2 body

3 Vypište z básně verše, v nichž se vyskytuje anafora (definice v TEXTU 2).

1 bod

4 Vyberte tvrzení, které odpovídá obsahu výchozího textu.

- A) Krále Lávrů neměl irský lid rád.
- B) Příběh vypráví král Lávrů v ich-formě.
- C) Král Lávrů měl jednu slabinu.
- D) Autorem básně je irský spisovatel.

max. 2 body

5 Vypište z TEXTU 1 všechna podstatná jména, která se skloňují podle vzoru stroj.

6 Přiřadte k jednotlivým definicím ukázky (A-E), v nichž je tučně vyznačený úsek příkladem definovaného pojmu:

(Každou možnost lze použít jen jednou, dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 EPIZEUXIS je opakování slova v jedné větě těsně po sobě, např. jede, jede z lesa pán.

6.2 EUFEMISMUS je pojmenování, které zmírňuje či zjemňuje nepříjemné či drsné skutečnosti, např. zralá žena (tzn. stará žena).

6.3 SYNEKDOCHA je jazyková figura, při které je název celku použit pro označení části nebo naopak název části je použit pro označení celku, např. byla tam hlava na hlavě (tzn. bylo tam hodně lidí, ne jen jejich hlavy)

A) „**Já u pramene jsem a žízň hynu...**“ (Francois Villon)

B) „**Až bude růst nade mnou tráva...**“ (Petr Bezruč)

C) **Celé město** bylo na nohou.

D) „ve **smaragdovou** lázeň, hodil jsem srdce únavu...“ (S. K. Neumann)

E) „Tam **žádný – žádný – žádný** cíl...“ (K. H. Mácha)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Slované, kteří přišli na naše území v době stěhování národů, byli pastevcí a zemědělci, později se zabívali převážně zemědělskou činností. Obývaly sady, ve kterých bylo většinou kolem deseti domů, ale budovali i opevněná hradiště, kam se uchýlovali v dobách nebespečí. Když se lidé usadili v trvalých sídlištích, přineslo to změnu v rozhodování o počtu dětí. Stále ještě však u starých Slovanů při narození dítěte otec rozhodoval, zda bude ponecháno naživu.

(Hana Barone: Cvičebnice českého jazyka)

max. 4 body

- 7** Najděte v textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou a napište je ve správném tvaru.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–11

Klekla si vedle něho do seny. „Koukejte. Všecky mužský teď hrajou podkovovej turnaj. Jsou teprv čtyry hodiny. Žádněj se vám od toho turnaje netrhne. Pročpak byste si se mnou nemoh popovídat? Kdypak já se dostanu k tomu, abych si mohla s někým popovídat? Já vám jsem tak strašně opuštěná.“

Lennie na to: „Když já s váma nesmím mluvit, a zkrátka nic.“

„Já jsem tak opuštěná. Vy si můžete s lidma popovídat, ale já nemám s kým, jenom s Curleym. A ten se pořád vzteká. Jak vám by se zajídalo, nemoct si s žádným promluvit?“

„Když já nesmím. **George má strach, abych se do něčeho nedostal.**“

Převvedla řeč jinam. „Copak to tam máte přikrytýho?“

Tu znovu padl na Lennieho všečen jeho žal. „Jen mý maličký štěňátko.“ A odhrábl ze štěněte seno.

„Ale,“ vykřikla, „vždyť ono je mrtvý!“

„Ono bylo takový maličký. Já si s ním jenom hrál... a ono dělalo, jako by mě chtělo kousnout... a já zas, jako bych ho chtěl plácnout... a... a plác jsem ho. A ono bylo po něm.“

„Že byste si z toho něco dělal!“ začala ho utěšovat. „Vždyť to byl jen pitomej čokl. Jedna dvě dostanete jinýho. Čoklů tady všude máte...“

(J. Steinbeck – O myších a lidech)

1 bod

8 Vyberte tvrzení, které odpovídá výchozímu textu.

- A) Jedná se o prózu, ve které se objevuje pouze přímá řeč.
- B) Jedná se o prózu, ve které se objevuje přímá i nepřímá řeč.
- C) Jedná se o poezii, ve které se objevuje přímá i nepřímá řeč.
- D) Jedná se o poezii, ve které se objevuje pouze přímá řeč.

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU (A), nebo ne (N).

		A	N
9.1	V ukázce spolu hovoří tři osoby.	☐	☐
9.2	V ukázce lze najít nespisovné výrazy; vyskytují se však pouze v přímé řeči.	☐	☐
9.3	Lennie úmyslně zabil štěně, protože ho otravovalo.	☐	☐
9.4	Postavy spolu vedou rozhovor v ložnici.	☐	☐

1 bod

10 Vyberte, které tvrzení je pravdivé o zvýrazněném souvětí.

- A) Jedná se o souvětí souřadné.
- B) Druhá věta je vedlejší příslovečná časová.
- C) V druhé větě je podmět nevyjádřený.
- D) Jedná se o větu jednoduchou.

max. 3 body

11 U slov, která jsou v textu podtržená, určete pád, číslo, rod a vzor.

12 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

- A) „Ale hodně slepic snáší hodně vajec a hospodář se raduje,“ vysvětloval kohout.
„Už mně z tvých výmluv pořádně vytrávil,“ zívla lasice a chudáka kohouta zakousla.
- B) „Svým ranním kokrháním budíš hospodáře,“ řekla lasička.
- C) „Ale vždyť právě proto si mne pán chválí,“ bránil se kohout.
„Dobrá, ale hospodář má jen jednu manželku. A ty máš manželek slepic plný dvůr. Copak je to slušné?“
- D) Na dvoře zůstala jen hrst peří.
- E) Lasice chytila kohouta. Měla hlad, ale zároveň se bála hospodáře, kterému kohout patřil. A tak ji napadla chytrá výmluva. „Kohoute,“ povídá, „já tě sežeru. Ale ne z hladu, nýbrž za trest!“
- F) „Co jsem provedl?“ vylekal se kohout.

(Ezopovy bajky)

- 12.1 _____
12.2 _____
12.3 _____
12.4 _____
12.5 _____
12.6 _____

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (ANO), nebo ne (NE):

		A	N
13.1	Ve staré mlýnici jsme vyděli mlynáře, jak mele obilí a sype mouku do pytlů.	☐	☐
13.2	V noci jsme zahlédli malého netopýra, jak neslyšně poletuje nad mýtinou.	☐	☐
13.3	Z dětského hřiště se ozýval vzliktot, který přehlušil i okolní ruch z ulice.	☐	☐
13.4	Děti trhaly odkvetlé pampelišky a rozfoukávaly chmýří po celé louce.	☐	☐

max. 2 body

14 Na každé vynechané místo (_____) v českých ustálených spojeních doplňte příslušné slovo:

- 14.1 Bratr si koupil nový automobil na leasing, ale protože přišel o práci, neměl na jeho splácení peníze. Se splátkami mu naštěstí pomohli rodiče, a díky tomu mu vytrhli _____ z paty.
- 14.2 Maminka už 5 let čekala na povýšení v zaměstnání, které stále nepřicházelo. Protože však měla svou práci ráda, neodradilo ji to a stále pracovala s velkým nasazením. Až jednoho dne přišel majitel firmy a povýšil maminku na vedoucí celé pobočky. Nadarmo se neříká: Dočkej času jako _____ klasu.

max. 4 body

15 Přiřaďte k jednotlivým větám (15.1-15.4) odpovídající tvrzení (A-F):
(Každou možnost lze použít jen jednou, dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Hokejoví fanoušci doprovázeli utkání hlasitým pískotem, který přehlušil i píšťalku rozhodčího.
- 15.2. Rodinný dům s cihlovou podezdívkou se tyčil na úpatí vysoké hory.
- 15.3 K večeři jsme měli rybí polévku s játrovými knedlíčky a husí paštiku s žitným chlebem.
- 15.4 Ze staré, opuštěné továrny se ozývalo hlasité psí štěkání.

- A) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.
- B) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, obě jsou tvrdá.
- C) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.
- D) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, ani jedno z nich není měkké.
- E) Ve větě jsou celkem čtyři přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.
- F) Ve větě jsou celkem čtyři přídavná jména, dvě jsou měkká a dvě jsou tvrdá.

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

1 bod

16 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Naši drazí přátelé jezdí každoročně na dvoutýdenní dovolenou do francouzských Alp.
- B) Plyšový medvídci byli vystaveni na dřevěné polici v dětském pokoji.
- C) V adventním kalendáři zbývali už jen dvě mléčné čokolády.
- D) Tisíce diváků netrpělivě čekaly na zahájení filmového festivalu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–22

Titanic: I po mnoha letech jej stále obestírají záhady

Titanic vešel do dějin, jednalo se o možná nejproslavenější lodní havárii, která se kdy udála. Zajímavou skutečností je, že známý film, ve kterém si zahráli Leonardo DiCaprio a Kate Winslet, stál více prostředků než samotný původní Titanic.

Cílem tohoto kolosálního parníku byl New York, a na lodi nebyli pouze bohatí lidé, ale všichni ti, kteří mířili za lepším životem. Fatální zvrát nastal 14. dubna 1912, krátce před půlnocí. Třikrát se ozval lodní zvonec a parník pak narazil na obrovskou ledovou kru – prostory lodi byly zaplavovány a celá loď se začala potápět. Konec všemu nastal asi za 2 a půl hodiny, kdy se nad parníkem uzavřela chladná oceánská voda.

Paradoxem je, že o tomto zaoceánském parníku se hovořilo jako o nepotopitelném – přitom se potopil vlastně hned při své první plavbě. Vypráví se, že tato událost byla předpovězena – ovšem na stránkách románu. Šlo o román *Marnost* od amerického spisovatele M. A. Robertsona z roku 1898. Tato kniha vypráví o zkáze lodi jménem Titan, která při své plavbě Atlantickým oceánem narazí jedné dubnové noci do ledovce a potopí se. Shoda je zarážející, a tak se po roce 1912 stal román velmi populárním.

Hlášení o ledovci podala hlídka svým nadřízeným okamžitě, jak jej před sebou spatřila, a první důstojník Murdoch ihned začal vydávat rozkazy – to již prý však byla srážka s ledovcem nevyhnutelná.

Ovšem to, kdy přesně vydal Murdoch jaký příkaz, se vedou spory. Další spory se týkají dalekohledů, které snad neměly mít hlídky v pozorovacím koši. Den před vyplutím byl totiž vyřazen druhý důstojník Lightoller, který snad měl zapomenout vrátit klíče od skříňky s dalekohledy. Byla ale tato skutečnost nepřekonatelná, tedy nešlo se do skříňky kvůli bezpečnosti přesto dostat?

(novinykraje.cz, upraveno)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (ANO), nebo ne (NE).

		A	N
17.1	K potopení Titanicu došlo ve 20. letech 20. století.	☐	☐
17.2	Skutečnosti, že se Titanic potopí, se lidé mohli už před katastrofou dočíst v knize <i>Marnost</i> .	☐	☐
17.3	Titanic měl původně doplout do Ameriky.	☐	☐
17.4	Titanic narazil do ledovce 14. dubna 1912 a potopil se v ten samý den.	☐	☐

max. 3 body

18 Z podtržených vět výchozího textu vypište základní skladební dvojice.

1 bod

19 Najděte v prvním odstavci synonymum ke slovu *nehoda*.

1 bod

20 Vyberte, ve kterém úryvku z textu se nachází sloveso nedokonavé.

- A) narazí jedné dubnové noci do ledovce
- B) spory se týkají dalekohledů
- C) fatální zvrát nastal 14. dubna
- D) se nad parníkem uzavřela chladná oceánská voda

1 bod

21 Napište, jaký funkční styl je použitý ve výchozím textu?

- A) prostěsdělovací
- B) administrativní
- C) řečnický
- D) publicistický

max. 2 body

22 Rozhodněte, zda se v daných úryvcích jedná o DOMNĚNKU (D) nebo FAKT (F).

	F	D
22.1 jednalo se o možná nejproslavenější lodní havárii	☐	☐
22.2 známý film, ve kterém si zahráli Leonardo DiCaprio a Kate Winslet	☐	☐
22.3 román <i>Marnost</i> od amerického spisovatele M. A. Robertsona z roku 1898	☐	☐
22.4 dalekohledů, které snad neměly mít hlídky v pozorovacím koši	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 23–25

Pozvánka na Den otevřených dveří 2019

Srdečně Vás zveme na Den otevřených dveří, který se bude konat v úterý 8. října 2019.

8 – 15 hod. – Dům s pečovatelskou službou, Soukenická 158, Chrudim
8 – 15 hod. – Denní stacionáře Jitřenka a Pohoda, Městský park 828, Chrudim
Sociální pracovnice Centra sociálních služeb a pomoci Chrudim Vám ukáží prostory v Domě s pečovatelskou službou a v denních stacionářích, ve kterých poskytujeme sociální služby (středisko osobní hygieny, společenská místnost, jídelna, zahrada...), vysvětlí Vám princip poskytování sociálních služeb a možnost zapůjčení kompenzačních pomůcek.

(<https://www.socialni-sluzby.cz/pozvanka-na-den-otevrenych-dveri-2019/>)

2 body

23 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) V Centru sociálních služeb a pomoci Chrudim pracují pouze ženy.
- B) Den otevřených dveří Centra sociálních služeb a pomoci Chrudim se uskuteční na podzim.
- C) Každému návštěvníkovi budou nabídnuty sociální služby a zapůjčeny kompenzační pomůcky.
- D) Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim sídlí ve dvou budovách.

max. 2 body

24 Vyhledejte v textu dvě sousloví a vypište je:

2 body

25 U podtrženého souvětí rozhodněte, o jaký typ souvětí se jedná:

- A) Souvětí podřadné, druhá věta je vedlejší věta příslovečná časová.
- B) Souvětí podřadné, druhá věta je vedlejší věta doplňková.
- C) Souvětí podřadné, druhá věta je vedlejší věta přívlastková.
- D) Souvětí podřadné, druhá věta je vedlejší věta příslovečná místní.

ZKONTROLUJTE SI, ZDA MÁTE V ZÁZNAMOVÉM ARCHU VŠECHNY ODPOVĚDI.
